

Gfv.X.30.162/2011/5.szám

A Legfelsőbb Bíróság a dr. Miksné dr. Szökrényesi Erzsébet ügyvéd ... által képviselt ... I.r., a dr. Papp Szabolcs ügyvéd ... által képviselt ... II.r., ... III.r., ... IV.r., ... V.r. és ... VI.r. felpereseknek a ... dr. Romics Ágnes ügyvéd, ... által képviselt ... I.r., a dr. Witzl Péter ügyvéd ... által képviselt ... II.r. alperesek ellen kártérítés és járulékainak megfizetése iránt a Somogy Megyei Bíróságon 1.G.40.045/2008. számon indult és a Pécsi Ítéltábla 2011. január 12-én kelt Gf.IV.30.304/2010/9. számú ítéletével jogerősen befejezett perében a jogerős ítélet ellen a II.r. alperes által

előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

i t é l e t e t:

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Pécsi Ítéltábla Gf.IV.30.304/2010/9. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A II.r. alperes teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt 2.500.000 (Kettőmillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket a Magyar Állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s:

2007. április 13-án az I.r. felperes, az I.r. és a II.r. alperes

írásbeli megállapodást kötött. Ebben rögzítették, hogy az I.r. alperes, mint megrendelő és az I.r. felperes, mint vállalkozó között 2007. január 15-én szerződés jött létre a S., 819/2. helyrajzi szám alatti ingatlanon épülő üzem és raktáracsarnok megépítésére. Az I.r. alperes megrendelői igényének csökkenése miatt az építési díjat bruttó 177.700.000,- forintra csökkentették. Ebből az I.r. alperes az I.r. felperesnek bruttó 130.200.000,- forintot már megfizetett. A fennmaradó bruttó 47.500.000,- forintot részben az I.r. felperes által megjelölt harmadik személy részére legkésőbb 2007. április 22-ig teljesítendő bruttó 3.700.000,- forint kifizetésével, illetve a II.r. alpereshez 44.000.000,- forint letétbe helyezése útján fogja kifizetni.

Az I.r. felperes vállalta, hogy 2007. június 16-ig a megállapodás mellékletében felsorolt kivitelezési munkákat elvégzi, azok, illetve az előre gyártott vasbeton szerkezetek gyártóinak számítására, leírására vonatkozó dokumentációkat az I.r. alperesnek átadja, a teljesítést, műszaki átadás-átvételi eljárás keretében igazolja, a hátralékos díj kifizetésének feltételeként.

A felek rögzítették, hogy képviselőjükben a műszaki átadás-átvételi eljárásról személy szerint kiknek kell részt venniük, illetve, hogy arról jegyzőkönyvet kell felvenniük. Az I.r. felperes kötelezettséget vállalt arra, hogy az eredményes műszaki átadás-átvételt követően a jegyzőkönyvet a II.r. alperes részére megküldi. A II.r. alperes pedig vállalta, hogy az említett jegyzőkönyv kézhez vételét követő 15 napon belül, az I.r. felperes által megjelölt bankszámlára 44.000.000,- forintot átutal.

Az I.r. felperes hozzájárult ahhoz, hogy a kivitelezési munkálatok terveit a megrendelő I.r. alperes szabadon felhasználja, módosítsa, a további munkálatokat az általa kiválasztott harmadik személlyel folytassa, illetve befejezze.

A szerződésben írtakkal szemben, az I.r. alperes nevében, annak 2007. április 17-én ügyvezetővé választott tagja 2007. április 13-án 44.000.000,- forint helyett, mindössze 14.000.000,- forintot bocsájtott a II.r. alperes rendelkezésére. Ebből 10.000.000,- forintot szánt letétbe helyezésre. 34.000.000,- forint fedezetűl, egy 2007. április 12-én, az I.r. alperes nevében eljáró, a megelőzően említett személy, valamint S. Z. hitelező által kötött kölcsönszerződés alapján biztosított 35.000.000,- forintos kölcsönösszeg szolgált. Az említett pénzüsszeget a hitelező akként szolgáltatta, hogy a II.r. alperest feljogosította arra, hogy a kölcsönszerződés mellékletét képező meghatalmazással, minden előzetes értesítés nélkül, az általa megjelölt banknál vezetett értékpapír számláról azt az I.r. felperes esedékessé váló követelésének kielégítése végett bármikor felvegye.

A II.r. alperes, a S. Z. értékpapír számláján rendelkezésre álló pénzüsszeget, letétbe helyezés végett, nem vette fel. Az I.r. alperes által ténylegesen átutalt 14.000.000,- forintból 10.000.000,- forint került csak ügyvédi letéti számlára. Ebből a II.r. alperes részben a saját számláira, illetve saját tartozásának kifizetésére, perben nem álló harmadik fél részére, egy esetben az I.r. alperes nevében, szintén kívülálló részére teljesített kifizetéseket.

Az I.r. felperes 2007. május 10-re, a 2007. április 13-ai megállapodás mellékletében rögzített kivitelezési munkálatokkal, illetve a dokumentációk szolgáltatásával kapcsolatos kötelezettségeit maradéktalanul teljesítette. Az I.r. alperes elzárkózó magatartása miatt, a 2007. május 16-ára kitűzött műszaki átadás-átvételi eljárás lefolytatására, annak megtörténtét igazoló jegyzőkönyv felvételére nem került sor.

2007. május 17-én, az I.r. alperes, a Ptk. 395. § (3) bekezdésére alapítva az építési-szerelési szerződéstől elállt, a Ptk. 466. § (1) bekezdésére hivatkozással a letétbe helyezett összeget visszakövetelte.

Az I.r. felperesnek, a 2007. május 22-én, 44.000.000,- forint és késedelmi kamatainak letétből történő kiutalására szóló felhívására, az I., illetve a II.r. alperes jogi képviselője közölte, hogy a letéti összeg a letevő részére visszautalásra került.

Az I.r. felperes panaszára, a II.r. alperessel szemben indult fegyelmi eljárás során, a S. M. Ügyvédi Kamara, az ügyvédi letét - és pénzkezelésről szóló MÜK 4/1999.(III.1.) számú Szabályzatának megsértését megállapította. E fegyelmi vétség miatt, a 2008. február 1-jén jogerőre emelkedett határozatával pénzbírságot szabott ki.

Az I.r. felperes feljelentésére indult büntetőeljárás során, a K. V. Ügyészség, a 2008. november 4-én kelt B.2470/2007/31-II. számú határozatával az I.r. alperes ügyvezetője és a II.r. alperes ellen, a magánokirat hamisítás vétségének elkövetése miatt indult nyomozást megszüntette, és a gyanúsítottakat megrovásban részesítette. Bár a valótlan tartalmú letéti szerződés aláírása és felhasználása miatt a magánokirat hamisítás vétségének elkövetését megállapította, a bűncselekményt olyan csekély fokban tartotta veszélyesnek a társadalomra, hogy nem látta szükségesnek még a legenyhébb büntetés kiszabását vagy más intézkedés alkalmazását sem. A S. M. Főügyészség a 2008. december 4-én kelt határozatával, az I.r. felperes által előterjesztett határozattal szembeni panaszt elutasította.

Az I.r. felperes, módosított keresetével, a 2007. április 13-án kelt megállapodással módosított építési-szerelési szerződéstől 2007. május 17-i, I.r. alperes általi elállás jogellenességének megállapítását, az I. és a II.r. alpereseknek 44.000.000,- forint és 2007. június 9-től a kifizetésig járó törvényes késedelmi kamatainak egyetemleges megfizetésére kötelezését kérte. 2008. június 12-én kelt engedményezési szerződéssel e követelést, az utóbb perbe lépett II-VI.r. felperesekre engedményezte. Az engedményezési szerződés alapján a II.r. felperes 5.672.800,- forint, a III.r. felperes 21.000.000,- forint, a IV.r. felperes 8.520.000,- forint, az V.r. felperes 271.830,- forint, a VI.r. felperes 8.535.370,- forint és járulékai megfizetését kérte egyetemlegesen az alperesektől. A felperesek jogi álláspontja az volt, hogy az I.r. felperes teljesítésére tekintettel, az I.r. alperes a módosított építési-szerelési szerződéstől nem volt jogosult elállni. Vitatták azt is, hogy a Ptk. 395. § (3) bekezdésében előírt feltétel - a munkának a teljesítési határidő előtt nyilvánvalóvá vált, számottevő késedelemmel történő elvégzése miatti megrendelői érdekmúlás - fennállott.

Kifejtették azt is, hogy az I.r. felperesnek a letéti szerződés megkötésében való részvétele miatt, az I.r. alperes egyoldalú kizárólagos nyilatkozattal a letéti pénzt nem követelhetette volna vissza, az I.r. felperes hozzájárulása nélkül a szerződést nem volt jogosult felmondani. Előadták azt is, hogy a II.r. alperes nem intézkedett a letéti szerződésben megjelölt teljes pénzösszeg letétbe helyezése iránt, a letét kezelésére vonatkozó szabályokat megsértette, a pénzösszegnek azt a részét, amely ténylegesen letétbe került, még az I.r. alperesi elállást, illetve az I.r. felperest terhelő teljesítési határidő lejártát megelőzően, jogellenesen felhasználta. A felperesek szerint, az alpereseknek nem állt szándékában a hátralékos vállalkozói díj kifizetése. Tudták azonban, ha a letétbe helyezést nem vállalják, az I.r. felperes a munkálatokat nem fejezi be. A letéti szerződés megkötésére ezért került sor. A felperesek állították, hogy az I.r. felperes mind a vállalkozási, mind a letéti szerződésben foglalt kötelezettségeinek eleget tett. Az alperesek szerződésszegése folytán azonban az őt megillető díjhoz nem jutott hozzá. Az alperesek a szerződésszegő magatartásukkal, közösen, jogellenesen, kárt okoztak.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

A II.r. alperes elsődlegesen a per megszüntetését kérte, a Pp. 130. § (1) bekezdés f) pontjára hivatkozással, mert a felperesi követelést idő előttinek tartotta. Jogi álláspontja az volt: a felpereseknek akkor merülhet fel kára, ha az I.r. alperessel szembeni pernyertességük esetén, a javukra szóló marasztalást tartalmazó ítélet végrehajtása eredményre nem vezet.

A II.r. alperes vitatta, hogy tevékenysége és a felpereseket esetlegesen ért kár között okozati összefüggés állna fenn. Állította, hogy, ha az időközben felszámolás alá került I.r. alperessel szembeni felperesi hitelezői igények, a kielégítési sorrend szerinti besorolás miatt nem nyernek kielégítést, az nem a magatartására vezethető vissza. A II.r. alperes hivatkozott arra is, hogy az I.r. felperes részére a pénzösszeg, a letevőnek való visszautalás hiányában sem lett volna kifizethető. Az I.r. felperes ugyanis a kifizetés alapjául előírt szerződési feltételeket nem teljesítette maradéktalanul. A pénzösszeget - a felek közötti vita miatt - bírói letétbe kellett volna helyezni. E letétbe helyezés, a többi hitelezővel szemben, a felperesek részére nem biztosított volna kielégítési elsőbbséget. A II.r. alperes szerint, az I.r. felperes mind a letéti, mind az építési-szerelési szerződésben foglaltakat hibásan teljesítette.

Az elsőfokú bíróság, ítéletével, megállapította, hogy az I.r. alperesnek, a 2007. április 13-án kelt ügyvédi letéti szerződéshez fűzött melléklettel módosított, 2007. január 15-én kelt vállalkozási szerződéstől, a Ptk. 395. § (3) bekezdésére alapított, 2007. május 17-i elállása jogellenes.

Kötelezte az I. és a II.r. alperest egyetemlegesen, hogy a II.r. felperesnek 5.672.800,- forintot, a III.r. felperesnek 21.000.000,- forintot, a IV.r. felperesnek 8.520.000,- forintot, az V.r. alperesnek 271.830,- forintot, a VI.r. felperesnek 8.535.370,- forintot fizessenek meg 15 napon belül.

Kötelezte továbbá a II.r. alperest, hogy a megelőzően írt összegek után a felperesek részére fizesse meg a 2007. június 9-től a kifizetésig járó késedelmi kamatokat is. Ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította.

Határozatának indokolásában kifejtette: elsődlegesen az I.r. alperes szerződéstől való elállásának jogszerűségét vizsgálta. Az eljárás során beszerzett, és kiegészített igazságügyi építész-műszaki szakértői vélemény, illetve a peres iratok között elfekvő tanúkihallgatási jegyzőkönyvek, a rendelkezésre álló teljesítési igazolás, a minőségi bizonylatok, megfelelési és kivitelezői nyilatkozatok alapján arra következtetett, hogy az I.r. felperes az őt terhelő, szerződésben vállalt kötelezettségeit maradéktalanul, és olyan hiba nélkül teljesítette, amely miatt a Ptk. 405. § (4) bekezdése értelmében, a szolgáltatás átvétele nem volt megtagadható. A Ptk. 395. § (3) bekezdésében írt, az I.r. alperesi elállást megalapozó feltételek - a teljesítési határidő lejárta előtt nyilvánvalóvá vált, számottevő, a megrendelő érdekmúlását előidéző vállalkozói késedelem - nem nyert bizonyítást. Az I.r. alperes elállása ezért jogellenes volt.

Rámutatott arra is: az I.r. felperes a 2007. április 13-ai szerződésben foglaltak szerinti kivitelezési munkálatokat is elvégezte, az átadás-átvételi eljárás lefolytatását kérte. Az, azonban, az I.r. alperesnek felróható okból maradt el. Az I.r. felperest a teljesítése miatt, a még ki nem fizetett díj megillette. Figyelemmel arra, hogy az építési-szerelési szerződés módosítására, és a letéti szerződés megkötésére az I.r. felperes, az I.r. alperes, illetve a II.r. alperes között jött létre megállapodás, ezért a Ptk. 466. § (1) bekezdése alapján az I.r. alperes kérelmére, az I.r. felperes hozzájárulása nélkül, a II.r. alperesnél letétbe helyezett pénzösszeg I.r. alperes részére történő visszautalására nem volt jogi lehetőség. A II.r. alperesnek, a letéti szerződésben az I.r. felperes felé vállalt kifizetési kötelezettsége megszegése miatt, helyt kell állnia. Utalt arra is az elsőfokú bíróság, hogy az alperesek nemcsak a megelőzően ismertetett magatartásukkal követtek el szerződésszegést, hanem azzal is, hogy ténylegesen a szerződésben vállalt teljes összeget nem helyezték letétbe, a letéti számlára befizetett részösszeget az I.r., illetve a II.r. alperes a szerződésben megjelölt céltól eltérően, más számlákra átutalással felhasználta. A felperes emiatt az őt megillető vállalkozói díjhoz, a szerződés szerinti időben nem jutott hozzá, így 44.000.000,- forintos kár érte.

A II.r. alperes ellenkérelmében foglaltakkal szemben, az elsőfokú bíróság kifejtette: az ellene előterjesztett kereset nem volt időelőtti. A szerződésszegéssel okozott kár a Ptk. 318. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Ptk. 339. § (1) bekezdése, illetve 360. § (1) bekezdése folytán, a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes. Az alperesek a szerződésszegésükkel közösen okoztak kárt. A Ptk. 344. § (1) bekezdése alapján ezért a károsulttal szemben egyetemlegesen kötelesek helytállni. Nincs annak jogi jelentősége, hogy az I.r. alperes ellen időközben indult felszámolási eljárás során a felperesek hitelezői igénye kielégítést nyer-e. A letéti összeg kifizetésének megghiúsításával, a felperesek károsodása bekövetkezett, kártérítési igényük esedékessé vált. Az alperesek egymás közötti jogviszonyában számolandó el a Ptk. 338. § (1) bekezdése alapján, az egyikük által teljesített szolgáltatás.

Az elsőfokú bíróság alaptalannak tartotta a II.r. alperes arra való hivatkozását is, hogy magatartásával a felperesek kára azért nem áll okozati összefüggésben, mert, ha nem fizette volna vissza az I.r. alperes részére a letétbe helyezett pénzösszeg még meglevő részét, akkor azt, bírói letétbe kellett volna helyeznie, és az, a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 57. § (1) bekezdésében írt hitelezői kielégítési sorrend szerint lett volna csak kifizethető. Amennyiben e sorrendre tekintettel a felperesek követelése

kielégítést nem nyer, az a II.r. alperestől független körülmény. Az elsőfokú bíróság rámutatott: a felperesi teljesítés és a szerződéstől való elállás időpontja, valamint a felszámolás kezdete között, több mint 13 hónap telt el. 2007. november 16-án az I.r. alperes a módosított építési engedélyt is megkapta, és ebben az időpontban már minden számítás ellenőrzését, és tervmódosítást amely miatt az átadás-átvételi eljárás lefolytatását megtagadta, végrehajtott. Ha az ezen okok miatt megghiúsított átadás-átvételi eljárásra ekkor sor került volna, a felszámolás kezdetéig a felperest megillető összeget ki lehetett volna fizetni. Az I.r. alperesnek azonban ez nem állt szándékában, és a körülmények is arra mutatnak, hogy erre nem is volt képes. A letéti összeget nem tudta előteremteni, helyette azt egyik tagja és csak részben fizette meg. Az elsőfokú bíróság szerint, ha a II.r. alperes jogellenesen nem használja fel a ténylegesen letétbe helyezett pénzt, illetve a hiányzó letéti összegnek a letéti számlára történő elhelyezése végett Sándor Zoltán értékpapír számlájáról történő rendelkezési jogával élve intézkedik, az I.r. felperes a vállalkozói díjához hozzájuthatott volna. Ennek megakadályozásában azonban a II.r. alperes tevékenyen részt vett.

Az elsőfokú bíróság utalt arra: a II.r. alperes felróható magatartását, a vele szemben hozott fegyelmi határozatban foglaltak, illetve a nyomozati iratok között fellelhető bankszámlák alapján is megállapította.

A II.r. alperest, a Ptk. 301. § (1) bekezdése alapján kötelezte a kamat megfizetésére, mivel álláspontja az volt, hogy ő mint egyéni ügyvéd, nem minősül egyéni vállalkozónak, reá a Ptk. 301/A. § (2) bekezdése, amely a gazdálkodó szervezetek közötti késedelmi kamatokra vonatkozó speciális szabályokat tartalmazza, nem alkalmazható. Az I.r. alperessel szembeni kamatfizetési kötelezettségre irányuló keresetet arra tekintettel utasította el, hogy a felperesek hitelezői igényének felszámolói besorolásáról szóló kimutatás szerint, a felszámoló kamatkövetelést nem vett nyilvántartásba.

A II.r. alperes által benyújtott fellebbezés folytán eljáró bíróság, az elsőfokú bíróság ítéletét, fellebbezett részében helybenhagyta.

Határozatának indokolásában kifejtette: az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, érdemben helyes jogi következtetést vont le, ítéleti döntését helytállóan indokolta.

A fellebbezésben foglaltakra tekintettel hangsúlyozta: egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a 2007. április 13-án kelt ügyvédi letéti szerződéssel háromoldalú jogviszony jött létre. Annak értelmében az I.r. alperes, a II.r. alperesnél, az I.r.

felperes részére 47.500.000,- forint vállalkozói díj letétbe helyezésére, a II.r. alperes pedig ezen összegnek vállalkozói díj címén - részben közvetetten - az I.r. felperes részére történő kifizetésére vállalt kötelezettséget. E megállapodás, a feleknek az eljárás során tett nyilatkozataiból megállapíthatóan, biztosítékként került megkötésre. A 47.500.000,- forint összegű vállalkozói díj ellenértékét - a szerződés II/2. pontja szerint, az I.r. felperes már teljesítette. Ezen összeg erejéig az I.r. alperesnek fizetési kötelezettsége állt fenn vele szemben. E háromoldalú megállapodással a vállalkozói díj megfizetésének módja - a felek között megkötött vállalkozási szerződés e tekintetbeni módosításával - megváltozott. Az I.r. felperes ugyanis a hátralévő, őt megillető díjat, ezt követően, a II.r. alperestől, a nála elhelyezett ügyvédi letétből követelhetette. A II/2. pont értelmében, a kifizetésnek az volt a feltétele, hogy az I.r. felperes a szerződésmódosítás mellékletében rögzített kötelezettségeit teljesítse, a teljesítését műszaki átadás-átvételi eljárás keretében az I.r. alperesnek, azaz a pénzösszeg letevőjének átadja, legkésőbb 2007. június 16-ig. E megállapodás alapján, az I.r. felperesnek, a díjához a II.r. alperesnél elhelyezett összegből, a feltétel teljesülése esetén hozzá kellett volna jutnia. Bár a szükséges feltételek teljesültek, a II.r. alperes - szerződésszegően - a letett összeget - bármi okból - nem fizette ki, ezzel az I.r. felperesnek a kára, a Ptk. 360. § (1) bekezdése értelmében bekövetkezett. Az a tény, hogy az I.r. felperes a vállalkozói díj követeléséhez később, más módon - az I.r. alperessel szembeni felszámolási eljárásban - teljesen vagy részlegesen hozzájuthat, a kár megtérülését jelentheti. A kár későbbi megtérülésének elvi lehetősége, a jelen eljárásban történő marasztalásnak nem akadálya.

A másodfokú bíróság abban is egyetértett az elsőfokú bírósággal, hogy a II.r. alperes a letéti szerződést megszegte, mivel az I.r. felperesnek a letétbe helyezett pénzösszeget nem fizette ki. Rámutatott arra is, hogy a perben elrendelt igazságügyi szakértői bizonyítás egyértelműen igazolta: az I.r. felperes a letéti szerződés mellékletében rögzített kötelezettségeinek eleget tett, a műszaki átadás-átvételnél nem lett volna akadálya, az átvételt az I.r. alperes nem tagadhatta volna meg, az I.r. felperes részére a letétből történő kiadáshoz szükséges iratokat és jegyzőkönyveket ki kellett volna adni. Alaptalanul hivatkozott ezért a II.r. alperes arra, hogy a Ptk. 466. § (1) bekezdése feljogosította a letétbe helyezett pénzösszeg visszaadására, ugyanis, amint azt a Legfelsőbb Bíróság a BH 2000.155. szám alatt közzétett eseti döntésében is kifejtette: az I.r. felperes számára, biztosítékkul szolgáló, letétbe helyezett pénzösszeg visszafizetésére csak az I.r. felperes hozzájárulásával kerülhetett volna sor, még akkor is, ha az I.r. alperes a visszafizetést az általa jogszerűnek állított elállásra hivatkozva kérte. A másodfokú bíróság szerint, a II.r. alperes a

kárfelelősség alól, a Ptk. 318. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Ptk. 339. § (1) bekezdése értelmében akkor mentesülhetett volna, ha bizonyította volna, hogy úgy járt el, ahogyan az, az adott helyzetben általában elvárható volt: azaz a károkozás neki nem volt felróható. Úgy ítélte, a II.r. alperes e bizonyítási kötelezettségének nem tudott eleget tenni. Az általában elvárható magatartás tanúsítását nem igazolta, sőt az iratok között fellelhető ügyvédi kamarai fegyelmi határozat kifejezetten azt tartalmazza, hogy a reá vonatkozó szabályokat megszegte.

A másodfokú bíróság hangsúlyozta: az I.r. felperes a kárának bekövetkezését, a kára és a II.r. alperesi magatartás közötti ok-okozati összefüggést bizonyította. A II.r. alperes részéről a felróhatóság hiányának bizonyítása eredményre nem vezetett, és e körben további bizonyítás nem volt szükséges, és lehetséges, az általa felhozott tények a felróhatóság alóli kimentésre alkalmatlanok voltak.

A II.r. alperes a jogerős ítélettel szembeni felülvizsgálati kérelmében, kérte annak a fellebbezéssel támadott részében hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság ítéletének szintén ebben a körben a megváltoztatását, a felperesek vele szembeni keresetének elutasítását. Előadta, hogy a jogerős ítélet a Pp. 17. §-át, 252. § (1) bekezdését sérti, mert a határozat meghozatalában - bár arra a fellebbezésében is utalt - olyan bíró vett részt, akivel szemben a törvény értelmében kizáró ok állt fenn. Sérelmezte, hogy a jogerős ítélet e kifogásra vonatkozóan indokolást nem tartalmaz. Előadta azt is, hogy az ügyvédi kamara letéti szabályzata ellentétes a Ptk. 466. §-ának rendelkezésével, ezért vitatta, hogy a letétbe helyezett pénzösszeg visszautalására az említett jogszabályban foglaltak miatt nem volt jogosult. Állította a Ptk. 318. §-a folytán alkalmazott 339. § (1) bekezdésének megsértését is, mivel álláspontja szerint, a kártérítést megalapozó együttes jogszabályi feltételek nem állottak fenn. Sérelmezte evonatkozásban is a bíróságot terhelő, a Pp. 221. § (1) bekezdésében írt indokolási kötelezettséget tartalmazó eljárási szabály megsértését is.

A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján. Megállapította, hogy a támadott határozat nem jogszabálysértő.

Elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy valóban olyan bíró járt-e el az elsőfokú eljárás során, aki a Pp. 17. §-a alapján, a reá vonatkozó kizárási okot maga jelentette be.

A Legfelsőbb Bíróság a peres iratokból megállapította, hogy a 2008. március 20-án benyújtott kereset alapján indult, 2010. január 29-én

ítélet meghozatalával lezárult ügyben az eljáró bíró magára vonatkozóan kizárási okot nem jelentett be és kizárási okra vele szemben a peres felek sem hivatkoztak.

Nem vitásan, a fellebbezés benyújtását követően, a II.r. alperes által előterjesztett, személyes költségmentesség engedélyezése, valamint illetékfeljegyzési jog engedélyezése iránti kérelmet elutasító elsőfokú végzéssel szembeni fellebbezésben, valamint az elsőfokú ítélettel szembeni fellebbezésének indokolásában is, a II.r. alperes utalt arra, hogy házastársa az elsőfokú bíróságon vagyonközösség megszüntetése iránt, Pk.20.532/2010. számon peren kívüli eljárást kezdeményezett vele szemben. Ezen, 2010. április 21-én indult eljárás során a Somogy Megyei Bíróság bírái - a testvérével fennálló munkakapcsolatra tekintettel - elfogultságot jelentettek be. Az ítélet elleni fellebbezés indokolásában a II.r. alperes azonban maga állította: az első fokon eljáró bíró, e peren kívüli ügyben azt jelentette, nem érzi magát elfogultnak, de nem ellenzi kizárást. Mindezek alapján, a Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint, alaptalanul hivatkozik arra a II.r. alperes, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének meghozatalában kizárt bíró vett részt. Elfogultsági kifogás előterjesztésére a jelen első fokú ítélet meghozataláig a rokoni kapcsolat fennállása ellenére, vagy annak bejelentésére a II.r. alperes vagy a per egyéb résztvevői részéről nem került sor, és elfogultságot sem az ügyintéző bíró, sem a bíróság más bíróját nem jelentett be. Azt, hogy egy bíró valamely eljárásban részt vehet-e, mindig az adott eljárásra vonatkozóan kell vizsgálni. Az a tény, hogy esetleg ugyanazon bíróságon folyó valamely más ügyben a Pp. 17. §-a alapján nem járhat el, az adott ügyre nem hat ki.

A Pp. 13. § e) pontján alapuló elfogultsági kifogás előterjesztésére az ítélet meghozatala után csak akkor van lehetőség, ha a kizárási okról a fél csak ezt követően szerzett tudomást. A testvéri kapcsolatról, és a testvér munkahelyéről a II.r. alperes nem vitatható módon tudott, így erre a körülményre utóbb nem hivatkozhat. Az első fokú ítélet meghozatalát követő 3 hónappal később indult vagyonközösség megszüntetése iránti eljárásban, a bíróság más bírái által, ez utóbbi ügyben bejelentett elfogultsági nyilatkozatnak a jelen, már befejezett perre kihatása nem lehet.

Mivel a már befejezett elsőfokú eljárásban az eljáró bíró mellőzésének vagy kizárájának kérdése fel sem merülhet, külön határozni e kérdésben nem kellett.

A jogerős ítélet ezért sem a Pp. 17. §-át, sem a Pp. 252. § (1) bekezdését nem sérti. A Pp. 221. § (1) bekezdésében foglaltakat ugyan a másodfokú bíróság megsértette, mert a fellebbezésben előadott, ezen eljárási kifogásra nézve ítéletében indokolást nem adott, ez az eljárási szabálysértés azonban, a kifejtettek miatt,

lényeges, az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértésnek nem tekinthető.

A Legfelsőbb Bíróság a Ptk. 466. § (1) bekezdésének megsértését sem tudta megállapítani. A keresetlevélhez mellékelte letéti szerződésből kitűnik, amint arra az eljáró bíróságok is utaltak, hogy az, három szerződő fél között jött létre. Az I.r. alperes az I.r. felperes, javára vállalta a megállapodásban írt pénzösszeg letételét a II.r. alperesnél. Az I.r. felperes, a biztosítékként letétbe helyezni vállalt pénzösszegre tekintettel kötelezte magát a szerződés mellékletében megjelölt munkálatok elvégzésére, illetve dokumentumok átadására, az építési használatbavételi eljárásban való együttműködésre. A Ptk. 200. § (1) bekezdése szerint, a szerződés tartalmát a felek szabadon állapíthatják meg. A szerződésekre vonatkozó rendelkezésektől egyező akarattal eltérhetnek, ha a jogszabály az eltérést nem tiltja.

E szabályból is következően a Ptk. 466. § (1) bekezdését kógens rendelkezésnek tekinteni nem lehet, annak alkalmazására a felek szerződéses kikötéseivel összhangban kerülhet sor.

A Legfelsőbb Bíróság a II.r. alperes állításával szemben, a 4/1999.(III.1.) MÜK szabályzat 4.1. pontját a Ptk. 466. § (1) bekezdésével, a kifejtettek tekintettel ellentétesnek nem tartotta. E szabályzat is alapvetően a letéti szerződéses kikötéseket tartja irányadónak az ügyleti letétként átvett pénzzel való rendelkezési jog tekintetében. A pénzt, a letéti szerződésben rögzített feltételek szerint, az abban meghatározott jogosultnak kell kifizetni.

A Legfelsőbb Bíróság egyetértett abban is az eljáró bíróságokkal, hogy a felperes kárát, azaz, hogy a kivitelezési munkálatok maradéktalan elvégzése ellenére, a vállalkozói díjához nem juthatott hozzá, az alperesek közösen okozták. A II.r. alperes, a meghatalmazása ellenére, a letétbe helyezni vállalt teljes pénzösszegnek a letéti számlára való elhelyezése iránt a szükséges intézkedéseket tette meg. Bár a letét kedvezményezettje az I.r. felperes volt, az I.r. alperes tagja által, e célból rendelkezésre bocsájtott 10.000.000,- forintot más célra használta fel, illetve a fel nem használt összeget, jogosulatlanul a letevő részére visszautalta. A Legfelsőbb Bíróság egyetértett abban is az eljáró bíróságokkal, hogy ha a letétbe helyezni vállalt pénzösszeg ténylegesen rendelkezésre állt volna, abból, az I.r. alperes elleni felszámolási eljárás megindításáig, az I.r. felperes igénye kielégíthető lett volna. A módosított tervekkel kapcsolatos engedélyezési eljárás 2007. novemberi befejezésének időpontjában ugyanis már mindazon - az I.r. alperes által az igazságügyi szakértői vélemény szerint alaptalanul állított - akadály elhárult, amely miatt az I.r. alperes az átadás-átvételi eljárás

lefolytatását megghiúsította. Az I.r. felperesnek az ezt igazoló jegyzőkönyv bemutatására is módja lett volna. Az I.r. alperesnek a jegyzőkönyv kiadásától való elzárkózása esetén, nem lett volna annak sem jogi akadálya, hogy annak teljesítése végett akár jogi úton is fellépjen az I.r. alperessel szemben, és az őt marasztaló ítélet végrehajtásaként a letétbe helyezett összeghez is hozzájusson.

Az I.r. felperesnek - amint azt az eljáró bíróságok kifejtették - az alperesek közösen, jogellenesen, a szerződést szegő magatartásukkal a keresetben megjelölt kárt okozták. A kártérítést megalapozó a Ptk. 318. § (1) bekezdésében illetve 339. § (1) bekezdésében írt együttes jogszabályi feltételek fennálltak.

A Legfelsőbb Bíróság mindezekre tekintettel, a jogszabályoknak megfelelő, lényeges eljárási szabálysértés nélkül hozott jogerős ítéletet, a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztettek elő, a felülvizsgálati eljárás során igazolt perköltségük nem merült fel. Arról, a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint rendelkezni nem kellett.

A II.r. alperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték viseléséről a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban című 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése, illetve 14. §-a alapján rendelkezett a Legfelsőbb Bíróság.

Budapest, 2011. december 20.

Dr.Bodor Mária sk. a tanács elnöke, dr.Pethőné dr.Kovács Ágnes sk.
előadó bíró, dr.Csóke Andrea sk. bíró